

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2026
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Historia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Termin egzaminu:</i>	18 maja 2026 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	25 września 2026 r.

Sprawozdanie zostało opracowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa

tel. 22 536 65 00

www.cke.gov.pl sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie (województwo mazowieckie)

ul. Józefa Bema 87, 01-233 Warszawa

tel. 22 457 03 35

www.oke.waw.pl info@oke.waw.pl

Serwis Komisji Egzaminacyjnych: egzaminy.gov.pl

**Serwis
Komisji
Egzaminacyjnych**

Spis treści

Opis arkusza maturalnego	4
Dane dotyczące populacji zdających	4
Przebieg egzaminu	5
Podstawowe dane statystyczne	6
Komentarz	40
Wnioski i rekomendacje	79

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2025/2026 egzamin maturalny z historii został przeprowadzany w oparciu o wymagania podstawy programowej określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z historii na poziomie rozszerzonym składał się z 26 zadań otwartych i zamkniętych, w których uwzględniono historię polityczną, historię społeczno-gospodarczą oraz historię kultury na przestrzeni wszystkich epok historycznych od starożytności poprzez średniowiecze, czasy nowożytne, wiek XIX aż do końca XX wieku. Wszystkie zadania zawierały materiał źródłowy, na podstawie którego należało je rozwiązać, wykorzystując przy tym własną wiedzę. Ostatnie zadanie w arkuszu polegało na napisaniu rozszerzonej odpowiedzi na jeden z trzech tematów, uwzględniających różne epoki historyczne. Zadania sprawdzały wiadomości i umiejętności opisane wymaganiami podstawy programowej dla przedmiotu historia (poziom podstawowy i rozszerzony).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mogli otrzymać 60 punktów, z czego za rozszerzoną odpowiedź można było otrzymać 15 punktów, a za rozwiązanie zadań otwartych i zamkniętych – 45 punktów.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających (Formuła 2023)		3 725
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	2 363
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	480
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	781
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	101
	ze szkół publicznych	3 118
	ze szkół niepublicznych	607
	kobiety	1 712
	mężczyźni	2 013
	bez dysleksji rozwojowej	3 592
	z dysleksją rozwojową	133

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Z egzaminu zwolniono 43 osoby – laureatów i finalistów Olimpiady Historycznej oraz Olimpiady „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego”.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2024 r. poz. 1019).

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	233
	słabowidzący	7
	niewidomi	2
	słabosłyszący	9
	niesłyszący	1
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	3
	z zaburzeniem widzenia barw	2
Ogółem		257

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu			18 maja 2026
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego			180 minut
Liczba szkół			531
Liczba zespołów egzaminatorów			7
Liczba egzaminatorów-weryfikatorów			7
Liczba egzaminatorów			103
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)			5
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)			462

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. z 2024 poz. 302, z późn. zm.).

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

WYKRES 1. ROZKŁAD WYNIKÓW ZDAJĄCYCH

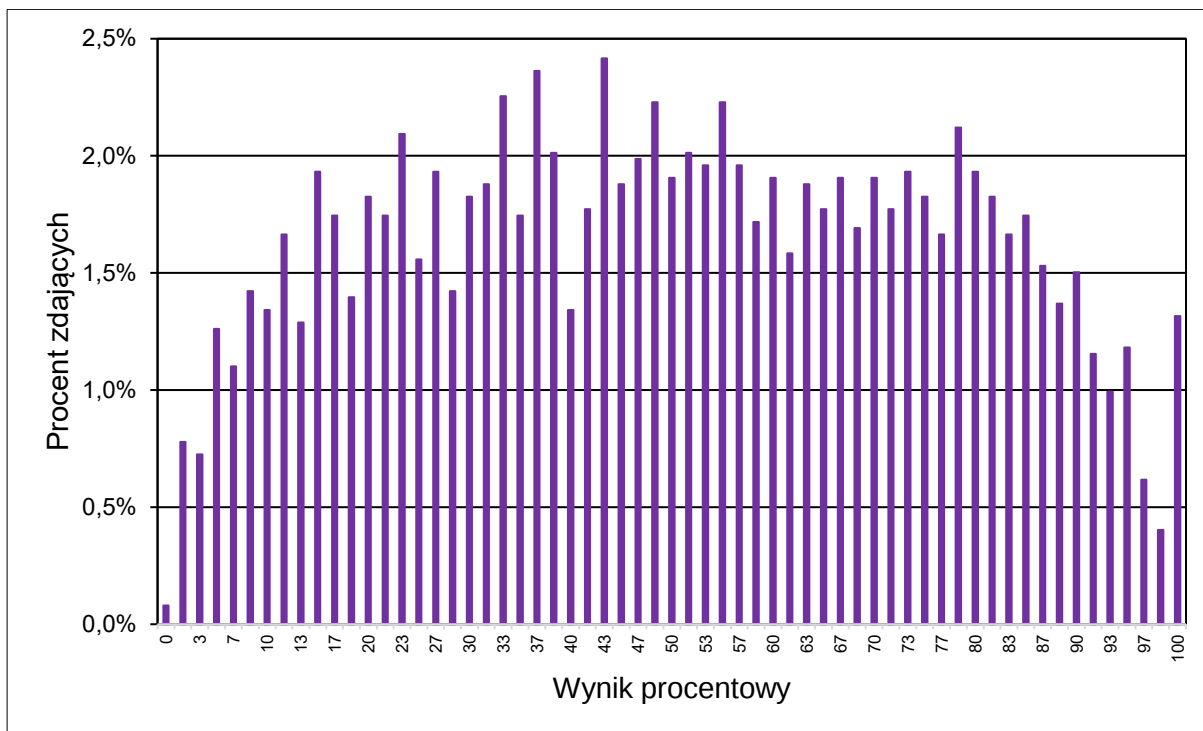

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)***	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	3 725	0	100	50	43	50	26
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	3 418	0	100	52	43	52	26
z techników	301	2	98	33	33	37	23
z branżowych szkół II stopnia	6	5	80	18	5	30	31

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Podstawa programowa			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie dotyczy zakresu rozszerzonego, dopisano (PR), a gdy zakresu podstawowego – dopisano (PP).</i>	Poziom wykonania zadania (%)
1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		64
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu ([...] Egipt [...]) oraz przedstawia ich wkład w kulturowe dziedzictwo ludzkości. (PP) II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 2) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 2) rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia kulturowe starożytnych cywilizacji Bliskiego Wschodu. (PP) II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 2) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu. (PR)	
2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		29
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego;	III. Świat starożytnych Greków. Zdający: 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii [...]. (PP)	

	4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	III. Świat starożytnych Greków. Zdający: 4) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków. (PP)	
3.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki [...] z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej. (PR)	46
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki [...] z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej. (PR)	

3.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		60
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki [...] z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
4.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		49
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki. (PP) XI. Europa późnego średniowiecza. Zdający: 2) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy. (PP)	

	przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki. (PP) XI. Europa późnego średniowiecza. Zdający: 2) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy. (PP)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki. (PP) VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich. (PR)	
4.2.	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej oraz przedstawia ich skutki. (PP) VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich. (PR)	

36

5.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		63
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym. (PP) X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym. (PP) X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim. (PR)	
5.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		34
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym. (PP) X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim. (PR)	

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.			
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym. (PP) X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim. (PR)		
6.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej. (PR) XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami [...] w XIV i XV w. (PP)	36	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej. (PR) XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami [...] w XIV i XV w. (PP)		

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
6.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		36
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami [...] w XIV i XV w. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami [...] w XIV i XV w. (PP)	
7.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		41
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 4) charakteryzuje uwarunkowania rekonkwisty i przedstawia jej skutki. (PR)	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 4) charakteryzuje uwarunkowania rekonkwisty i przedstawia jej skutki. (PR)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
8.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający: 3) omawia polską specyfikę w zakresie [...] struktury społecznej [...]. (PP)	51

	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający: 3) omawia polską specyfikę w zakresie [...] struktury społecznej [...]. (PP)	
9.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 1) porównuje główne zasady luteranizmu, kalwinizmu [...]. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 1) porównuje główne zasady luteranizmu, kalwinizmu [...]. (PR)	
			74

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
10.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		66
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XX. Pierwsze wolne elekcje i ich następstwa. Zdający: – [...] charakteryzuje sytuację wewnętrzną [...] Rzeczypospolitej na początku panowania Zygmunta III Wazy. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XX. Pierwsze wolne elekcje i ich następstwa. Zdający: – [...] charakteryzuje sytuację wewnętrzną [...] Rzeczypospolitej na początku panowania Zygmunta III Wazy. (PR)	
10.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		45
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 4) charakteryzuje najważniejsze wojny religijne. (PR) XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający: 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w. (PP)	

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 4) charakteryzuje najważniejsze wojny religijne. (PR) XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający: 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w. (PP)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
11.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XVII. Europa w XVI i XVII w. Zdający: 3) charakteryzuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI i XVII w. (PR) XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający: 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim. (PP)	32
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	XVII. Europa w XVI i XVII w. Zdający: 3) charakteryzuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI i XVII w. (PR) XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający:	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim. (PP)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje [...] w państwie rzymskim z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
12.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje [...] w państwie rzymskim z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	59

12.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		29
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
13.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		61
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	XXV. Rewolucje XVIII w. Zdający: 1) wyjaśnia genezę i skutki rewolucji amerykańskiej. (PP) XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych Ameryki. (PP)	

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXV. Rewolucje XVIII w. Zdający: 1) wyjaśnia genezę i skutki rewolucji amerykańskiej. (PP) XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych Ameryki. (PP)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
14.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXI. Ziemia polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	42
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	XXXI. Ziemia polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
14.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		43
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	
14.3.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		44
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa. (PP)	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje [...] w państwie rzymskim z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara [...]. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) ocenia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Europy. (PP) XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 2) przedstawia przebieg wojen toczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w., z uwzględnieniem roli wybitnych dowódców i polityków, w tym [...] Jana III Sobieskiego [...]. (PR)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
15.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w. (PP)	34

	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w. (PP)	
15.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		52
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w. (PP)	

	zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)	
16.1.	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		92
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)	

16.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		56
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji. (PR)	
17.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		68
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców. (PP)	

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska; 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców. (PP)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
18.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Zdający: 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski. (PP)	71
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Zdający: 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski. (PP)	

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
18.2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		40
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Zdający: 2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski. (PP) XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 5) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) oraz przedstawia ich ustalenia. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)	
19.1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		21
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje ustroj polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe [...]. (PP)	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe [...]. (PP)	
Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej			
19.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe [...]. (PP)	44

	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje ustroj polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe [...]. (PP)	
20.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		65
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Zdający: 1) wyjaśnia genezę państwa sowieckiego i charakteryzuje jego politykę wewnętrzną i zagraniczną w okresie międzywojennym; 4) charakteryzuje politykę [...] zagraniczną III Rzeszy Niemieckiej w latach 30. (PP) XLV. Świat na drodze do II wojny światowej. Zdający: 2) charakteryzuje i ocenia [...] wojnę domową w Hiszpanii i jej uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla	XL. Narodziny i rozwój totalitaryzmów w okresie międzywojennym. Zdający: 1) wyjaśnia genezę państwa sowieckiego i charakteryzuje jego politykę wewnętrzną i zagraniczną w okresie międzywojennym; 4) charakteryzuje politykę [...] zagraniczną III Rzeszy Niemieckiej w latach 30. (PP) XLV. Świat na drodze do II wojny światowej. Zdający: 2) charakteryzuje i ocenia [...] wojnę domową w Hiszpanii i jej uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne. (PR)	

	rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
21.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		37
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne). (PP) XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji. (PR) LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Zdający: 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 2) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne). (PP) XLVII. II wojna światowa i jej etapy. Zdający: 3) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji. (PR) LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Zdający: 2) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów. (PP)	
22.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		62
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie [...]. (PP)	

	wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej; 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie [...]. (PP)	
Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej			
23.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego, z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego [...]. (PP)	48
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego;	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego [...]. (PP) LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 2) wyjaśnia znaczenie obchodów millenijnych w 1966 r., z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego. (PR)	

	2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.		
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego, z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego [...]. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
23.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 4) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego [...]. (PP) LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 2) wyjaśnia znaczenie obchodów millenijnych w 1966 r., z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego. (PR)	67

24.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		47
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych zmierzających do poznania prawdy o przeszłości oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 4) omawia proces sowytyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej i opór wobec komunizmu ([...] Czechosłowacja –1968 r.). (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający:	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 6) opisuje wydarzenia w [...] Czechosłowacji w 1968 r. (PP)	

	1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych zmierzających do poznania prawdy o przeszłości oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.		
25.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		60
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 6) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 r.; 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie. (PP)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne	LVII. Polska w latach 1957–1981. Zdający: 6) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 r.; 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”	

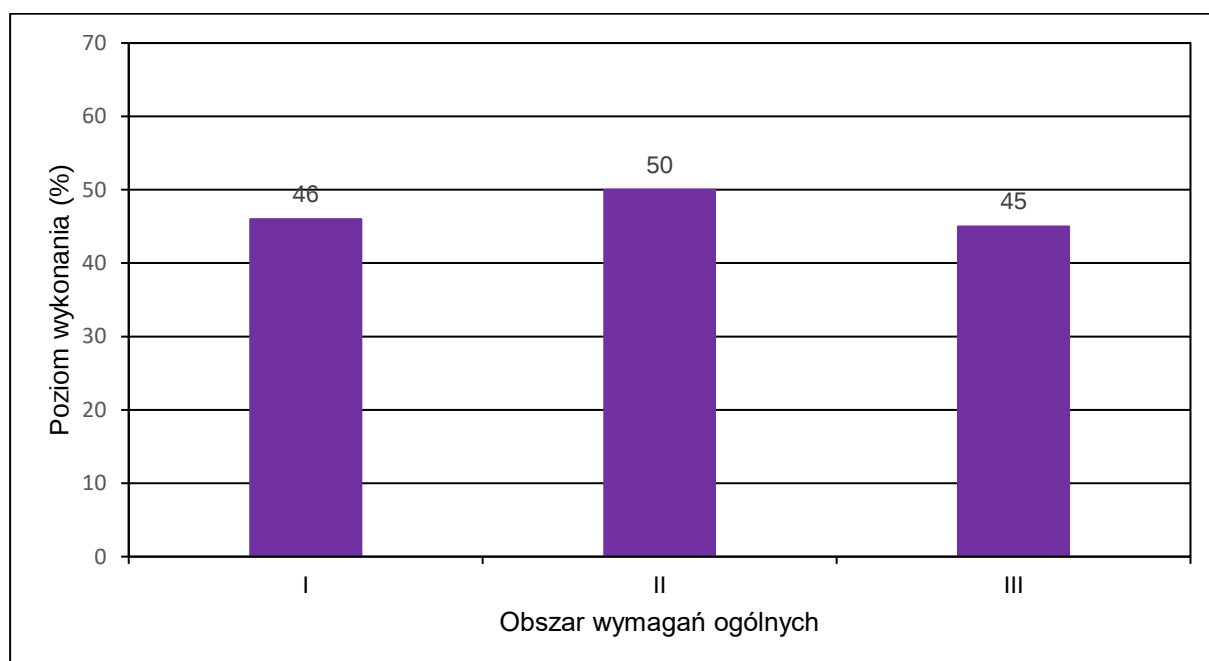
	w kontekście epok i dostrzega zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł i zna instytucje przechowujące źródła historyczne, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie. (PP)		
26.	Temat 1.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		A – 44 B – 65
		I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z [...] Litwą w XIV i XV w. (PP) XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej. (PR)	
		Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
		I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym;	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z [...] Litwą w XIV i XV w. (PP) XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej. (PR)	

	2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.		
Temat 2.	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Zdający: 2) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze. (PP) XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Zdający: 1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i na świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne; 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe (nacjonalizm, socjalizm, ruch chrześcijańsko-społeczny) i kulturowe, emancypację kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; 3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników. (PP) XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem dokończenia procesów uwłaszczeniowych oraz urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej		
	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Zdający: 2) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze. (PP) XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Zdający: 1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i na świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne; 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe (nacjonalizm, socjalizm, ruch chrześcijańsko-społeczny) i kulturowe, emancypację kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej;	

Temat 3.		różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników. (PP) XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) charakteryzuje rozwój przemysłowy ziem polskich, z uwzględnieniem dokończenia procesów uwłaszczeniowych oraz urbanizacji; 2) charakteryzuje nowe klasy i warstwy społeczne. (PR)	
	Wymagania dla liceum ogólnokształcącego określone w podstawie programowej			
		I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Zdający: 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę; 3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu; 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; 6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej. (PP) XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Zdający: 1) porównuje potencjał walczących stron; 2) ocenia zachowanie dowódców wojskowych i władz cywilnych podczas wojny obronnej w 1939 r.; 3) przedstawia i ocenia zachowania innych państw wobec agresji hitlerowskich Niemiec i agresji sowieckiej; 4) wskazuje przykłady współpracy między okupantami. (PR)	
	Wymagania dla technikum określone w podstawie programowej			
		I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych.	XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Zdający: 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę; 3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, uwzględniając	

		III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu; 4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; 5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie; 6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej. (PP) XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Zdający: 1) porównuje potencjał walczących stron; 2) ocenia zachowanie dowódców wojskowych i władz cywilnych podczas wojny obronnej w 1939 r.; 3) przedstawia i ocenia zachowania innych państw wobec agresji hitlerowskich Niemiec i agresji sowieckiej; 4) wskazuje przykłady współpracy między okupantami. (PR)	
--	--	---	---	--

POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Egzamin maturalny z historii 2026 roku weryfikował, w jakim stopniu tegoroczni maturzyści opanowali wiedzę i umiejętności opisane wymaganiami podstawy programowej zawartymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. Zadania w arkuszu reprezentowały różne wymagania ogólne i szczegółowe z poziomu podstawowego oraz rozszerzonego. Każde zadanie, za wyjątkiem zadania rozszerzonej odpowiedzi, zostało wyposażone w jeden lub kilka różnorodnych materiałów źródłowych. Miało to na celu sprawdzenie przede wszystkim umiejętności złożonych, głównie umiejętności analizy i interpretacji źródeł historycznych (narracyjnych, ikonograficznych, kartograficznych, statystycznych, genealogicznych), umiejętności zajmowania stanowiska wobec postawionej w poleceniu kwestii i formułowania argumentów dla jego uzasadnienia, a także umiejętności samodzielnego tworzenia narracji historycznej w krótkiej i długiej formie. W całym arkuszu kilka poleceń miało formę zadań zamkniętych (zadania typu „prawda/fałsz”, „wielokrotnego wyboru”), dominowały jednak zadania otwarte, wymagające udzielenia krótkiej odpowiedzi. Ostatnie zadanie w arkuszu polegało na napisaniu rozszerzonej wypowiedzi argumentacyjnej na jeden z trzech zaproponowanych tematów.

Średni poziom wykonania całego tegorocznego arkusza wyniósł 50%. Dwadzieścia dwa zadania były dla tegorocznych maturzystów trudne (poziom wykonania w przedziale 20%–49%) – w tej grupie najwięcej problemów sprawiły zadania: 19.1. (poziom wykonania – 21%), 2. i 12.2. (poziom wykonania – 26%), 11. (poziom wykonania – 32%), a także 5.2. i 15.1. (poziom wykonania – 34%). Piętnaście zadań było umiarkowanie trudnych (poziom wykonania w przedziale 50%–69%) – w tej grupie, spośród zadań otwartych, najslabiej wypadło zadanie 8. (poziom wykonania – 51%). Dwa zadania – zadanie 9. i 18.1. – okazały się dla zdających łatwe (poziom wykonania odpowiednio 74% i 71%) i jedno – zadanie 16.1. – bardzo łatwe (poziom wykonania 92%).

Poniżej została przedstawiona analiza jakościowa wybranych zadań, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej oraz najlepiej, wraz z analizą nieprawidłowych i prawidłowych rozwiązań. Przedstawione zostały także analizy wszystkich tematów wypracowania wraz z przykładowymi realizacjami.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Dużo trudności tegorocznym maturzystom sprawiło zadanie 4. Wyposażeniem zadania były dwa różne źródła historyczne – fragment kroniki tureckiej opisującej oblężenie i zdobycie Konstantynopola w 1453 roku przez Turków oraz plan Akki, miasta położonego we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego, które odegrało istotne znaczenie m.in. w czasie wypraw krzyżowych. Oba źródła zawierały informacje pozwalające na udzielenie prawidłowej odpowiedzi (m.in. nazwy geograficzne, nazwy budowli, charakterystyka walczących stron). Zadanie sprawdzało umiejętność analizy wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych oraz dostrzegania zależności między różnymi dziedzinami życia społecznego. Opierając się na zamieszczonym materiale źródłowym, zdający mieli udzielić odpowiedzi na dwa polecenia. W **zadaniu 4.1.** należało rozstrzygnąć, czy na planie przedstawiono miasto

opisane w cytowanym fragmencie kroniki i uzasadnić swoją odpowiedź, odwołując się do informacji zawartych w obu źródłach. Dla dających to zadanie okazało się trudne (poziom wykonania – 49%). Więcej problemów sprawiło **zadanie 4.2.**, w którym należało uzasadnić, że miasto ukazane na planie brało udział w handlu lewantyńskim. W odpowiedzi powinno znaleźć się odwołanie do informacji zamieszczonych na planie. Aby poprawnie rozwiązać to zadanie zdający powinni wykazać się znajomością roli miast w średniowieczu, ze szczególnym uwzględnieniem republik kupieckich. Dokładna analiza planu pozwalała znaleźć zaznaczone na nim dzielnice kupieckie republik włoskich – Genui, Pizy oraz Wenecji. Miasta te odgrywały największą rolę w handlu lewantyńskim, właściwie go monopolizując. Kluczowe było również rozumienie użytego w poleceniu terminu „handel lewantyński”. Zadanie okazało się trudne dla zdających (poziom wykonania – 36%). Przykłady 1., 2. oraz 3. ukazują najbardziej typowe niepoprawne rozwiązania. Zdający powoływali się na informacje ze źródła, które nie uzasadniały jednoznacznie, że Akka brała udział w handlu lewantyńskim. Zdający udzielający takich odpowiedzi nie wykazali się wiedzą z zakresu średniowiecznej historii gospodarczej oraz umiejętnością właściwej selekcji informacji zawartych w źródle kartograficznym.

Przykład 1.

..... Miasto to uczestniczyło w handlu lewantyńskim dzięki bezpośredniemu
dostępowi do morza śródziemnego oraz dobrej jakości portu.....

Przykład 2.

..... Miasto uczestniczyło w handlu lewantyńskim ponieważ
miało port.....

Przykład 3.

..... Świadczy o tym dostęp do morza i port który
jest bardzo ważnym elementem handlu lewantyńskiego.....

Z analizy odpowiedzi prawidłowych wynika, że argumentacja w uzasadnieniu była bardzo rozbudowana (przykłady 4., 5. oraz 6.), ale zdarzały się również odpowiedzi z wywodem dosyć lakonicznym, ale poprawnym, mieszczącym się w zasadach oceniania (przykład 7.).

Przykład 4.

~~Miasto~~ Uczestniczyło w handlu lewantyńskim, czyli głównie były to miasta bliskiego wschodu ~~z Europy~~ handlujące z Europą, na co wpłynęły sukcesy części wypraw krzyżowych. Świadczy o tym port z dzielnicą wenecką, pisanińską i genueńską, ponieważ miasta włoskie pracowały w handlu lewantyńskim.

Strona 6 z 34

Przykład 5.

Miasto znajduje się w Palestynie – części Lewantu i wielokrotnie sądzielone dla ~~kupców~~ kupców, przewoźników i handlowców ~~z~~ z Genui, Wenecji i Pizy – włoskich republik kupieckich prowadzących handel lewantyński – handlujących z Lewantem.

Strona 6 z 34

Przykład 6.

Handel lewantyński dotyczył bogatych miast włoskich jak Genua czy Wenecja, których dzielnice wiodły przy porcie na plażę.

Przykład 7.

Miasto to uczestniczyło w handlu lewantyńskim, ponieważ było leżące ono nad Morzem Śródziemnym przez które przechodził główny szlak handlowy z Bliskim Wschodem.

Fragment listu do papieża z 13 września 1683 roku był jednym ze źródeł wykorzystanych w **zadaniu 12.2.** tegorocznego arkusza maturalnego. Jego nadawcą był król Polski Jan III Sobieski, a list datowany był na dzień po wiktorii wiedeńskiej. Pierwsze słowa nawiązywały do słynnych słów Juliusza Cezara – o którą to postać byli pytani zdający w zadaniu 12.1. Z treści listu wynikało, że wojska tureckie pod dowództwem wezyra zostały całkowicie rozbite, a obóz wroga zdobyty. Drugie źródło wykorzystane w zadaniu miało charakter kartograficzny i przedstawiało plan bitwy pod Chocimiem z 1673 roku. Jedną z kluczowych informacji, która na to wskazywała, była zaznaczona na planie rzeka Dniestr. Zadanie polegało w pierwszej kolejności na właściwym rozstrzygnięciu, czy oba źródła dotyczą tej samej bitwy, a następnie uzasadnieniu odpowiedzi. Argumenty w uzasadnieniu powinny odwoływać się do informacji z obu źródeł. Pomimo tego, że polecenie odwoływało się do kluczowych wydarzeń z XVII wieku, to okazało się, że tylko 29% zdających prawidłowo rozwiązało zadanie. Najwięcej trudności sprawiło właściwe rozstrzygnięcie w pierwszej części zadania (przykład 8.).

Przykład 8.

Rozstrzygnięcie: Tak

Uzasadnienie: Obydwa źródła odnoszą się do tej samej bitwy. Piskorz nie to pidała obecności Turków na planie bitwy oraz ich lidera wezyra w tekście.

Z analizy błędnych odpowiedzi udzielanych przez zdających wynika także, że w uzasadnieniu popełniane były błędy merytoryczne pomimo wcześniejszego właściwego rozstrzygnięcia. Błędy te dotyczyły one zarówno odwoływania się do informacji ze źródła 1., jak również ze źródła 2. (przykłady 9., 10., 11. i 12.)

Przykład 9.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Źródło 1 odnosi się do odziewcy Wiedeńskiej 1683 oraz króla Jana III Sobieskiego natomiast źródło 2 przedstawia obronę jednego z miast podczas najeżdów Turków w I połowie XVII wieku przez oddziały szlacheckie.

Przykład 10.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: W źródle 1 mamy list do papieża z 13 września 1683 roku od Jana Kazimierza króla o Plan Bitwy. Ukazany na mapie przebieg z czasów późniejszych.

Przykład 11.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Tekst opisuje bitwę za panowania Jana Kazimierza o plan bitwy przedstawia walki z Turkami które nie odbywały się za panowania Jana Kazimierza.

Przykład 12.

Rozstrzygnięcie: NOE

Uzasadnienie: Podczas panowania Jana II Kazimierza nie miała miejsca ta bitwa, która jest przedstawiona na mapie. Na mapie jest pokazana walka z Turkami, przy dowodztwie Jana III Sobieskiego, po której został królem Polaków.

Przykłady 13. i 14. ukazują w pełni poprawne odpowiedzi, odwołujące się właściwych informacji z obu źródeł. Wynika z nich, że zdający posiadają bogatą wiedzę na temat przebiegu wojen polsko-tureckich toczonych w XVII wieku.

Przykład 13.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Źródło 1. dotyczy odsieczy wiedeńskiej z 1683 roku, które dowodził Jan III Sobieski. Źródło 2. przedstawia plan bitwy pod Chocimem, która odbyła się przed wyborem na króla Sobieskiego – na planie jest on zaznaczony jako Sobieski w świadkach, że bitwa odbyła się przed koronacją. Ponadto tylko wojna podsklepał w tej bitwie, a Strona 13 z 34 podnos odsieczy wiedeńskiej Jan III Sobieski dowodził min. nie wojkami niemiecami.

Przykład 14.

Rozstrzygnięcie: ~~Tak~~ Nie

Uzasadnienie: Egipt's i dotęczy długiemia miasta Egiptego przed turkami, ma a jest a wezyre, tureckiemu da iday, plan bitwy ~~allego~~ ~~zaknem~~ był Jan Sobieski, in 2 polskie plan bitwy, za cesarza Michala Konrada Wsniowiednego, gdzie Sobieski był joserem hetmanem.

Najtrudniejszym zadaniem w tegorocznym arkuszu okazało się **zadanie 19.1.**, które sprawdzało chronologię wydarzeń z zakresu historii politycznej Polski okresu dwudziestolecia międzywojennego. Wyposażeniem zadania był różnorodny materiał źródłowy. Pierwszym z wykorzystanych źródeł był fragment strony tytułowej czasopisma z epoki. Informowała ona o przebiegu zamachu majowego z 1926 roku (data umieszczona w górnej części strony tytułowej), o zdobyciu Belwederu – siedziby Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – przez wojska skupione wokół Józefa Piłsudskiego. W drugim źródle – fragmencie opracowania historycznego – przedstawiono okoliczności zaprzysiężenia Gabriela Narutowicza na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 1922 roku. Zdający musieli wykazać się umiejętnością analizy różnorodnych materiałów źródłowych. Polecenie składało się z dwóch części: w pierwszej należało dokonać rozstrzygnięcia, czy sytuacja polityczna przedstawiona w źródle 1. była przyczyną wydarzeń opisanych w źródle 2., w drugiej zdający musieli uzasadnić odpowiedź, odwołując się do obu źródeł. Zadanie okazało się trudne dla zdających (poziom wykonania – 21%). Z odpowiedzi zdających wynika, że największym problemem dla nich było pokonanie pierwszego etapu, czyli podanie prawidłowego rozstrzygnięcia (przykład 15.).

Przykład 15.

Rozstrzygnięcie: Tak

Uzasadnienie: Czasopismo przedstawia treść przemówienia robotniczej partii PPS, ich poparcie dla im zwycięstwo w wyborach co spotyka się z protestem prasy okucanym z źródeł z.

Zaprezentowane poniżej odpowiedzi zdających (przykłady 16., 17. i 18.) potwierdzają, że poprawne rozstrzygnięcie w pierwszej części zadania nie zawsze gwarantowało uzyskanie punktu za jego rozwiązanie. W uzasadnieniu popełniane były błędy merytoryczne, błędne odpowiedzi wynikały również z niewystarczającego uzasadnienia lub błędnej interpretacji źródeł (przykłady 19. i 20.). Zdarzały się również odpowiedzi, które wskazują na brak elementarnej wiedzy z dziejów Polski i myleniu wydarzeń z XIX i XX wieku (przykład 21.). Na marginesie należy zaznaczyć, że zadania w arkuszu ułożone są chronologicznie, a zadanie 18. (wcześniejsze) dotyczyło odzyskania niepodległości przez Polskę. Inna, dosyć częsta

przyczyną niewłaściwego uzasadnienia, było odwołanie się przez zdających do informacji z jednego źródła (przykład 22.).

Przykład 16.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: Zamach majowy był przyczyną ponownego pojawienia się Witosza na stanowisku premiera.

Przykład 17.

Rozstrzygnięcie: ~~Nie~~ Nie

Uzasadnienie: W źródle prasy obukł prezydent Mościckiego natomiast tekst mówi o próbie obalenia prezydenta Daszyńskiego

Przykład 18.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: ponieważ sytuacja z źródła 1 to przewrót majowy z 1926r. a to sytuacja z źródła 2 miała miejsce przed 1926r. co widać po tym że prezydentem zostaje daszyński a po zamachu majowym prezydentem został Mościcki.

Przykład 19.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: W źródle 1 opisany jest zamach majowy a źródło 2 przedstawia sytuację z innego okresu.

Przykład 20.

Rozstrzygnięcie: ~~nie~~ Nie

Uzasadnienie: Sytuacja polityczna w źródle 1 była poprawna smutliwym wydarzeniem w źródle 2. 12 maja 1926 r. miał miejsce przewrót majowy pędzący króla Józefa Piłsudskiego wraz ze zwolennikami od strony prezydenta Wojciechowskiego. premiera Witosa od urzędu powołując go tym samym do urzędu. W źródle 1 ukazane jest hasło "Belweder zdobyty" wobec tego jest to tytuł przewrót majowego. W dodatku data 14 maja 1926 r. jest nie rozpismo wskazuje, że jest ono datowane na dwa dni po wydarzeniu w źródle drugiego.

Strona 20 z 34

MHIP-RO_100

Przykład 21.

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: Czasopismo odnosi się do powstania listopadowego a tym świadczą napis zdobyć belweder natomiast tekst wspomina o agresji do postępowości co nie ma związku z powstaniem

Przykład 22.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: w źródle 1 opisany jest zamach majowy, którego przyczyną była nieudolność rządu parlamentarnego i osłabienie wili Piłsudskiego w Sulejówku.

Kolejne skany (przykłady 23. i 24.) ukazują w pełni poprawne odpowiedzi, zawierające właściwe rozstrzygnięcie oraz prawidłowe uzasadnienie odwołujące się do wydarzeń z obu źródeł.

Przykład 23.

Rozstrzygnięcie: Nie
 Uzasadnienie: Źródło 1 nawiązuje do zmiacenia monarchii, o czym...
 świadczy informacja o ~~Wojciechu~~ Pitsudskim, jego napisu, ~~z~~ zolotyżym Belvedere Ar.
 Natomiast źródło 2, opierając się na zmiaceniu z wyboru nie przydaje
 Gabriela Narutowicza, o czym świadczy wywołanie, zabijanie prezydenta
 zmiacenia monarchii nie był przyczyną wydarzeń ze źródła 2 bo był później

Przykład 24.

Rozstrzygnięcie: Nie
 Uzasadnienie: Źródło 2 opisuje objęcie ^{stanowiska} prezydenta w 1922 r.
 przez Gabriela Narutowicza, na co wskazuje bunt
 prawicy. Źródło 1 ukazuje zaś wydarzenia z 14 maja 1926 r.
 data na górze, czyli z Przewrotu majowego Józefa
 Piłsudskiego (wspomniany marsz)

Innym trudnym zadaniem dla zdających było **zadanie 11.** (poziom wykonania – 32%), którego wyposażeniem była tabela przedstawiająca strukturę handlu morskiego Gdańska i Elbląga w II połowie XVI i na początku XVII wieku. Dane ukazywały wielkości eksportu i importu towarów, które przeładowywano w tych dwóch portach nadbałtyckich. Z analizy danych należało wyciągnąć wniosek, że w eksporcie dominowały produkty naturalne, natomiast importowano przede wszystkim produkty wytwórcze. Zdający mieli powiązać tę prawidłowość ze zjawiskiem dualizmu gospodarczego Europy w XVI i XVII wieku. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, należało wykazać się umiejętnością analizy danych statystycznych, a uzyskane wnioski odnieść do przemian kapitalistycznych w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI i XVII w. oraz specyfiki modelu gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI i XVII wieku. Takie działania pozwalały na udzielenie poprawnej odpowiedzi (przykłady 25., 26., 27., 28. i 29.).

Przykład 25.

Tabela ^{z Gdańska i Elbląga} pokazuje, że eksport ~~dotyczy~~ dotyczy głównie produktów rolniczych
 jak zboże, zaś import towarów przemysłowych. Jako, że porty te handlowały
 z Europą Zachodnią, to pokazuje to, że ona stanowiła na dominację przemysłową,
 zaś Polska i Europa Wschodnia na rolnictwo, co dowodzi się na dualizm gospodarczy.

Przykład 26.

Tabela przedstawia, że Polska w XVI i XVII wieku eksportowała głównie zboże, natomiast importowane były takie towary jak tkaniny. Świadczy to o dualizmie gospodarczym Europy, ponieważ państwa zachodu uprzemysłowiły się, a Polska pozostała krajem opartym na rolnictwie.

Przykład 27.

Dualizm gospodarczy Europy można zauważyć w tym, że eksportuje się głównie produkty wyprodukowane w krajach Europy Wschodniej – produkty rolnicze ^{oraz drewno}, a z krajów Europy Zachodniej – przemysłowi, często korzystających z kolonii, często importują, importowano produkty przemysłowe.

Przykład 28.

Widoczna dominacja eksportu zboża nad innymi, przemysłowymi produktami (jak tkaniny), które sprowadza się z ~~zachodu~~ Europy Zachodniej, gdzie w przeciwieństwie do Polski – nie dominuje ^{rolnictwo} gospodarstwo folwarczno – pańszczyźniane. Wschód sprowadza wysoko przetworzone towary, importuje wisko, żelazo – na celownictwo.

Przykład 29.

Dualizm gospodarczy objawiał się w wysłanym eksporcie ~~zboża~~ ^{zboża} wymienionych na pierwszej tabeli i importem towarów przemysłowych, takich jak tkaniny. To świadczy o dualizmie, było tak, gdyż na zachodzie dominowało gospodarstwo przemysłowe, a na wschodzie obowiązywał rolniczy.

Odpowiedzi niepoprawne wynikały przede wszystkim z braku elementarnej wiedzy na temat przemian gospodarczych w Europie w XVI i XVII wieku (przykłady 30., 31. i 32.). Ponadto błędne odpowiedzi wynikały z niewłaściwego odczytania danych lub ich przepisania bez wyciągnięcia wniosku, o który zdający byli proszeni w poleceniu (przykłady 33., 34., 35., 36. i 37.).

Przykład 30.

Tabela ilustruje zjawisko dualizmu gospodarczego Europy, gdyż pokazuje, że próbowano zachować proporcje handlowe między eksportem a importem wskazując, że dyktuje te reguły takie same prawa dla gospodarki.

Przykład 31.

Z tabelki można wywnioskować, że Europa swoje towary nabywała z kolonii i handlu Lewantynskiego zwiększając import tkanin ze bliskiego wschodu co wskazuje na dwojaką gospodarkę gospodarkę z 2 ośmiu zakreślowu świata

Zadanie 12.

Przykład 32.

Duże znaczenie rolnictwa i rzemiosła, mniejsze znaczenie gospodarcze.

Przykład 33.

Tabela potwierdza zjawisko dualizmu gospodarczego Europy. Świadczy o tym spadek eksportu drewna oraz przetworów drewnianych, natomiast w ~~eksport~~ imporcie widać spadek importu wina oraz skór.

Przykład 34.

Powinno być w tabeli jest podział na Eksport i Import

Przykład 35.

Dualizm gospodarczy polegał na podziale na Europę na dwie sfery gospodarcze – zachodnią i wschodnią. W tabeli widzieć jako następny podział w 1646 roku

Przykład 36.

Tabela ilustruje dualizm gospodarczy Europy w XVI-XVII w., ponieważ miasta te eksportują towary, których jest ogromna ilość (zboże) w tym przypadku w RP ~~nie~~ obajga handel, a importuje tych, których nie ma np. śledzie czy wino.

Przykład 37.

Tabela ilustruje zjawisko dualizmu, gdy na tabeli widać, iż jest to głównie gospodarka opierająca się na rolnictwie np. 69,6% eksportu to zboże, a jednocześnie skupiająca się na eksporcie - rozwój kapitalizmu.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Najlepiej tegorocznym maturzyści poradzili sobie z **zadaniem 16.1.**, które sprawdzało umiejętność analizy i interpretacji kartograficznego źródła historycznego oraz wiedzę na temat przemian gospodarczych i społecznych w XIX wieku. Wyposażeniem źródłowym do tego zadania był plan zabudowy kompleksu fabryk wraz z oznaczeniami funkcji budynków. Zadaniem zdających było uzasadnienie, że ten kompleks budynków świadczy o trosce właściciela fabryk o jego pracowników. Zadanie okazało się najłatwiejszym w całym arkuszu (poziom wykonania – 92%). Poniżej przykłady prawidłowych odpowiedzi udzielonych przez zdających (przykłady 38., 39. i 40.).

Przykład 38.

Plan zabudowy kompleksu fabryki świadczy o trosce właściciela o jego pracowników, ponieważ wszystko jest czego potrzebują mają, gdyby coś się stało mają szpital czy ~~coś~~ ~~coś~~ chowają budynki pomocnicze. Mogą się odbywać dostawy wszystkiego mają pod ręką.

Przykład 39.

Robotnicy mieli swoje domy, budynki użyteczności publicznej... oraz szpitale, szkoły itp. Właściciel stworzył małe „miasto”... szczególnie dla pracowników i rodzin aby mieli wszystko czego potrzebują.

Przykład 40.

kompleks posiada szkołę, stodołę, sklep a także szpital co świadczy o dbałości o pracowników. W zabudowie są także domy robotnicze co skróciło pracującym drogę do miejsca pracy.

Wyjątkowo rzadko pojawiały się odpowiedzi błędne, które ograniczały się do opisu planu bez wskazania wniosku (przykład 41.).

Przykład 41.

Na planie widać, że najnowszym budynkiem jest dla pracowników są obok, nie trzeba chyba uściślać, budynki pomocnicze są ~~stare~~ odnowione obok ~~obnowionych~~ i budynkami przemysłowymi.

Łatwym zadaniem okazało się również **zadanie 9**. Zostało ono wyposażone w tekst opisujący różnicę w poglądach Marcina Lutra i Jana Kalwina na temat sztuki sakralnej. Zdający mieli porównać ich stanowisko i wskazać jedno podobieństwo i jedną różnicę. Tym razem sprawdzana była umiejętność analizy tekstu, jego interpretacja, umiejętność formułowania wniosków oraz znajomość podstawowych faktów z okresu sporów religijnych w XVI wieku. Zdający poradzili sobie z analizą tekstu, selekcją informacji oraz przedstawieniem odpowiednich wniosków (poziom wykonania – 74%). W większości przypadków zdający prawidłowo podawali zarówno różnicę, jak i podobieństwo stanowisk przywódców reformacji (przykłady 42., 43. i 44.).

Przykład 42.

Podobieństwo: Obaj reformatorzy - Luter i Kalwin, negowali kult obrazów sakralnych, przeistaczali się modlitwę do obrazów i ich części oraz ich obecności w świątyniach.

Różnica: Marcin Luter przeistacza się niszczeniem obrazów, akceptuje ich rolę historyczną, natomiast Kalwin w teorii akceptuje rolę historyczną obrazów, w praktyce nie akceptuje ich wcale, uważa, że powinny całkowicie zniknąć.

Przykład 43.

Podobieństwo: Obaj negują kult obrazów ~~modułowe~~, który był w pewnym stopniu zagrożeniem dla wiary w samego Boga.

Różnica: Luter nie ogranicza tworzenia obrazów narracyjnych mających na celu ^{umożliwienie} lepszego rozumienia biblij. Kalwin był przeciwnikiem ^{prawie} wszystkich obrazów (obrazy świątne są dozwolone w bardzo wąskim repertuarze tematycznym). Uważa, że zamalowanie Boga w formie obrazu to bluźnierstwo.

Przykład 44.

Podobieństwo: Luter i Kalwin ~~obo~~ zgadzają się w kwestii przeciwstawiają się kultowi obrazów, i przekładają boskie miłosierdzie ponad jakąkolwiek formę artystycznego wyrazu.

Różnica: Luter uważa, że obrazy mają pozytywną rolę w rozpamiętywaniu i rozumieniu Biblii, oraz, że nie powinno się ich niszczyć. Kalwin z kolei skłania się do usunięcia jakiegokolwiek obrazu w przestrzeni sakralnej.

Często zdający potrafili poprawnie podać tylko jeden element odpowiedzi – podobieństwo albo różnicę (przykład 45.). Narastającym zjawiskiem staje się nadmierna skrótowość i ogólnikowość odpowiedzi (przykłady 46. i 47.).

Przykład 45.

Podobieństwo: Łukrano dute jak i Kalwin w pełni nie zgadzają się z kulle obrazów, obydwaj podkreślają pierwszorzędne znaczenie słowa pisanego nad namalowaną podobizną. Obydwaj porównują się na sakralne bezczasienie Boga ~~pod~~ zamykając go w rzywnych ramach uirekunkowych.

Różnica: Marcin Luter nie uznaje obrazów, kulki świeckiego kłbku usilnie usiłuje przedstawiać sakralne sylwetki, powołując się na ~~świ~~ mówiąc o tym jak to w oczach człowieka, one stają się obiektem boskim ~~bez~~ i cenniejszym bardziej niż sam Bóg. U Kalwina sytuacja ma się ~~inaczej~~ nieco inaczej gdzie Kalwin ~~zgo~~ nie demonizuje obrazów i zwraca na ich posiadanie.

Przykład 46.

Podobieństwo: Rola miłości i priorytet miłosierdzia przed wszelkimi formami artystycznego wyrazu.

Różnica: Kalwin pozwala na kolekcję świeckie, a Luter już nie.

Przykład 47.

Podobieństwo: Oboj, mdza, pozytywny w obrazach.

Różnica: Luter nie jest całkowicie przeciwny obrazom i podoba im, pozytywna rola. Kalwin jest ostrzejszy

Innym zadaniem, które sprawiło zdającym najmniej trudności, było **zadanie 18.1**. Jego wyposażeniem były dwa różne źródła historyczne. Pierwszym z nich był znaczek pocztowy wydany z okazji 80. rocznicy podpisania traktatu wersalskiego a drugim źródłem był fragment postanowień konferencji Wielkiej Trójki z Poczdamu. W tym zadaniu polecenie nakazywało podać nazwisko jednego z dwóch delegatów Polski, którzy zostali upamiętnieni na znaczku. Większość zdających poradziła sobie z tym zadaniem (poziom wykonania – 71%) i podała właściwe nazwisko (przykłady 48. i 49.), część wpisywała nawet nazwiska z imionami (przykłady 50. i 51.).

Przykład 48.

..Poderewski....

Przykład 49.

..Omowski.....

Przykład 50.

..Ignacy Jan Poderewski.....

Przykład 51.

..Roman Omowski.....

Byli jednak też tacy, którzy nie mieli odpowiedniej wiedzy, więc wpisywali przypadkowe nazwiska (przykłady 52. i 53.).

Przykład 52.

..Ignacy Mośnicki.....

Przykład 53.

..Stalin.....

Kolejnym stosunkowo prostym zadaniem było **zadanie 17**. Wyposażenie do zadania stanowiły dwa źródła tekstowe przedstawiające sytuację na ziemiach polskich w okresie zaborów. Zdający miał rozstrzygnąć, czy oba źródła odnoszą się do tego samego zaboru a następnie uzasadnić swoją odpowiedź, odwołując się do treści obydwu źródeł. Zadanie sprawdzało wiedzę z historii Polski okresu zaborów. Większość zdających poprawnie odpowiadała na polecenie (poziom wykonania – 68%), wskazywała nazwy odpowiednich zaborów i odwoływała się do treści obu źródeł (przykłady 54. i 55.).

Przykład 54.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Źródło 1. obejmuje zabór austriacki, gdzie można było swobodnie używać języka polskiego, natomiast 2. – zabór pruski, w którym władze zaczęły germanizację, pozbawiając od szkoły, w których zakazano używania j. polskiego m.in. na katechezach.

Przykład 55.

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: Źródło pierwsze wyraźnie zaznacza autonomię i swobodę w posługiwaniu się językiem polskim, co świadczy o zaborze austriackim, źródło drugie z kolei odnosi się do zaboru pruskiego, gdzie germanizacja była wszechobecna.

Zdarzały się odpowiedzi błędne, w których pojawiały się niewłaściwe nazwy zaborów (przykład 56.) lub z błędnym rozstrzygnięciem (przykład 57.).

Przykład 56.

Rozstrzygnięcie: NIE

Uzasadnienie: Pierwszy tekst nawiązuje do zaboru pruskiego, gdzie j. polski pozostawał językiem urzędowym, a drugi do niemieckiego, gdzie Polaków często poddawano germanizacji.

Przykład 57.

Rozstrzygnięcie: TAK

Uzasadnienie: Powiadać na polsku tylko w tym zaborze było zabronione, ponieważ w źródle pierwszym, lecz w 1901 roku się to zmieniło, tak jak również zabroniło w źródle drugim.

Stosunkowo łatwe okazało się dla zdających także zadanie 1. (poziom wykonania – 64%). Wyposażenie zadania stanowiły dwa źródła: pierwszym była mapa z zaznaczonymi miejscami, drugim – fragmenty opracowań historycznych opisujących odkrycia archeologiczne. Zdający miał wpisać do tabeli nazwy właściwych cywilizacji związanych z opisanymi odkryciami archeologicznymi, a także odpowiednie oznaczenia z mapy wskazujące na lokalizację tych cywilizacji. Zdający w większości prawidłowo rozwiązywali to zadanie (przykłady 58., 59. i 60.).

Przykład 58.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	cywilizacja egipska	1
Fragment B	cywilizacja chińska	4

Przykład 59.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	Egipska	1
Fragment B	Chińska	4

Przykład 60.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	Starożytny Egipt	1
Fragment B	Starożytne Chiny	4

Pojawiały się także odpowiedzi błędne – podawano nazwy cywilizacji, które nie były opisane w tekstach (przykład 61.), podawano błędne nazwy cywilizacji bez wskazania ich obszarów na mapie (przykład 62.) lub ograniczano się do wpisania wybranych numerów z mapy bez podania nazw cywilizacji (przykład 63.).

Przykład 61.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	Summerowie	2
Fragment B	Spartanie	3

Przykład 62.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	Egipt	
Fragment B	Chiny	

Przykład 63.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A	✓	2 ✓
Fragment B	✓	4

Zadanie rozszerzonej odpowiedzi – wypowiedź argumentacyjna

Ostatnie zadanie w arkuszu polegało na napisaniu rozszerzonej wypowiedzi argumentacyjnej na jeden z trzech zaproponowanych tematów:

1. *Unia w Krewie okazała się bardziej korzystna dla Litwy niż dla Polski. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji aspekty: polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy.*
2. *Rewolucja przemysłowa przyniosła społeczeństwom europejskim więcej szkody niż pożytku. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji aspekty: społeczny, gospodarczy i kulturowy.*
3. *Klęska Polski w 1939 roku była nieunikniona. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji aspekty: polityczny, militarny i społeczno-gospodarczy.*

Każdy z tematów zawierał tezę, wobec której zdający miał zająć stanowisko i następnie je uzasadnić trafnie dobranymi argumentami, odnoszącymi się do wskazanych w temacie aspektów. Tematy były zróżnicowane pod względem epok historycznych jak i obszarów historii. Zdający mieli swobodę w wyborze tematu do realizacji, a także w kwestii zajmowania dowolnego stanowiska wobec zawartej tam tezy a przede wszystkim w doborze argumentów. Najwyżej punktowane były prace, w których zdający w pełni funkcjonalnie wykorzystali wiedzę historyczną, czyli uzasadnili swojego stanowisko bogatą argumentacją wspartą trafnie dobraną faktografią i właściwie użytą terminologią historyczną. W kryterium A (narracja historyczna) zdający mogli uzyskać maksymalnie 12 punktów, natomiast w kryterium B (spójność wypowiedzi) – maksymalnie 3 punkty. Poziom wykonania tego zadania w kryterium A wyniósł 44%, natomiast w kryterium B – 65%.

Poniżej zaprezentowano przykład udanej realizacji pierwszego tematu wypracowania z tegorocznego arkusza maturalnego (przykład 64.). Zdający wykorzystał wiedzę historyczną w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do trzech aspektów: politycznego, społeczno-gospodarczego a także kulturowego. Zaprezentował bogatą argumentację w odniesieniu do każdego z nich, choć nie ustrzegł się błędu merytorycznego (data unii w Krewie). Wypowiedź spełniła kryterium minimalnej liczby 300 słów oraz była spójna.

Przykład 64.

na temat nr
 Unia z Krewie z 1385r. niewątpliwie odmien-
 niła państwa Polskie i Litewskie, łącząc je do
 politycznego, na następne lata wchłonięto. Została to cel
 zapewnienia sukcesji tronu z Kreskami oraz dla
 sfornowania sojuszu przeciwko wspólnemu
 nie - Państwu Zakonu Krzyżackiego - okazała się jednak
 przynieść więcej korzyści Litwie, niżeli Polsce.
 Jedynym z warunków unii krewskiej było
 przyjęcie przez wielkiego księcia litewskiego
 Władysława Jagiełłę - oraz jego dwór chrześcijaństwa
 w obrzędach łacińskich. Ten chrzest miał 22
 soby, ale było to tylko dla Jagiełły nie tylko
 korzyści związane z możliwością objęcia współrządu
 z królem Jagiełłą, lecz również wstąpienie Litwy w krąg
 kulturowy zachodniej Europy, uzyskanie przy tym
 prestiżowego statusu państwa chrześcijańskiego
 lecz pozytywne skutki dla Litwinów były również

domoślej i liczniejsze. Przyjęcie kultury zachodniej pozwoliło ~~zbudować~~ zreformować prymitywne dotąd państwo na wzór tych najbardziej rozwiniętych. Ponadto na Litwie (i należącej wówczas do niej Rusi) pojawiły się nowoczesne architekt i architektura (gotycka). Wraz z chrystianizacją przyjęły bardziej wyszukane formy sztuki, co umożliwiło ~~rozwoj~~ rozwój sztuki litewskiego piśmiennictwa czy muzyki. Życie społeczne zaczęło skupiać się wokół kościoła, a decesność zakonów ~~zreformowała~~ zredukowała administrację państwa. To właśnie ten wzorek unił w Królestwie Litwie przysłużył rozkwitowi kulturalnemu, Polsce nie przyznając mu, oprócz tytułu chrystianizatora.

Włączenie do kręgu Zachodu oznaczało dla Litwy także rozwój społeczny i gospodarczy. Co dotyczy się pierwszego, razem z chrystianizacją, architekturą, muzyką i sztuką itd. przybyło prędko Niemców i oraz feudalizm. Zmieniła się zatem organizacja państwa - z grodu powstały miasta, a na wsiach zmieniły się ~~stanowiska~~ struktury społeczne. Te redukcje umożliwiły rozkwit handlu i rzemiosła, z litowami pojawiły się Germani. Germanicy otworzyły nowe przywileje i szerszy zakres praw, odtąd mogły się ustalić czynniki w miastach, a także zapanowały waga miast, wzmocniła się wierność królów. Powoli zmieniła się struktura szlachecka z prymitywnych wieców w zorganizowane

umiejęt. Obecność biskupstw i górców skoncentrowała
 przy sobie ludność, zaś wyższe warstwy społeczne
 przekształcały się w szlachtę; kilkadziesiąt lat
 później w Horodle, wielu rodów litewskich przeniesiono
 herby rodów polskich i znów w ich przez, dzięki
 im tym samym wpływ na politykę Jagiellonów.
 Co z kolei dotyczy gospodarki, braku przywrócić
 Litwie nowoczesne maszyny odzieżowe - usprawnio-
 ne pługi czy brony - oraz nowe metody
 uprawy (trójpoltulug), co znacząco przyczyniło się
 do ~~nowego~~ efektywności ~~o~~ produkcji rolnej.
 Ponadto wraz w Kresie otwartą Litwie nowe
 myśli zbytu i szlaki handlowe oraz cenny linie
 i nieruchomości, do litewskich wreszcie nie chciano
 przyjmować pogoniści Litwinów Polska w tym
 ułtadzie była jedynie dzięki technologii, prau
 i duchowości, nie zyskiując politycznie żadnych
 korzyści.

Unia łreńska umożliwiła Litwinom prau-
 nie polityki międzynarodowej. Jónież wymienionych
 już korzyści symbolizowało z włączeniem Litwy do
 kręgu kultury zachodniej, górzna Jagiellonów
 zyskiwała ~~o~~ wstę na międzynarodową scenę
 polityczną Europy XIV i XV wieku. Odtąd
 Litwini delegacje litewskie zaczęły pojawiać się u ko-
 ról polskich na dworach europejskich, w tym
 w papież, a także na zjazdach i sejmach,
 jak tym w Konstancji w 1419r. Ponadto ród

między Jagiellonami – zyskał honor i tytuł królewski, a w czasie późniejszym mógł rozpocząć prowadzenie polityki dynastycznej, obszarzyć już terytorium nie tylko Polski i Litwy, lecz również Czech oraz Węgier. Ten międzynarodowy sukces umożliwił właśnie unii w Krewie.

Warto jest jednak pamiętać, że chociaż Litwa zyskała zdobycze kulturalne, gospodarcze, społeczne i polityczne, Polska nie straciła. Przeciwnie – sojusz umocnił państwo, zmienił jego ustrój i zapoczątkował rozwój. Polska nie straciła na unii w Krewie, a jedynie zyskała mniej, niż zyskała Litwa. Należy również zaznaczyć, że opisane zmiany na Litwie były w większości długimi, wieloletnimi ~~pro~~ procesami.

Przykładem mniej udanej realizacji tego tematu jest praca (przykład 65.), w której zdający wykorzystał wiedzę historyczną w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do tylko jednego elementu tematu i częściowo funkcjonalnie w odniesieniu do dwóch pozostałych. Zaprezentował przy tym zadowalającą argumentację w odniesieniu do jednego elementu tematu (aspekt polityczny) oraz powierzchowną argumentację w odniesieniu do dwóch pozostałych elementów tematu (aspekt społeczno-gospodarczy, aspekt kulturowy). Nie ustrzegł się błędów merytorycznych (strony konfliktu 1409–1411, przywilej koszycki). Wypowiedź spełnia kryterium minimalnej liczby 300 słów, jednak występują w niej drobne zaburzenia w zakresie spójności (logicznego uporządkowania).

Przykład 65.

na temat nr1.....

Unia w krewie zawarta została w 1385 roku między Polską a Litwą i zakładała różne korzyści dla obu państw. Polska, nie chcąc na tronie habsburskim, z którym zaręczona była Jadwiga, uzyskać Jagiełłę jako kandydata na króla. Był to główny powód, dla którego Polska zawarła unię. Choć niezgodziło się to z warunkami, jakie Jagiełło musiał wypełnić, unia gwarantowała także wiele korzyści dla Litwy. Choć może się zdawać, że unia okazała się być bardziej korzystna właśnie dla Litwy, to można stwierdzić, że końcówką była ona bardzo korzystna dla obu państw, które wspólnie stworzyły potęgę.

W kwestii politycznej, oba państwa uzyskały sojusznika. Litwa, jako że w jej zapisach unii Jagiełło zobowiązał się do chrystianizacji państwa, nie była już zagrożona najazdami krzyżaków pod pretekstem chrystianizacji. Choć krzyżacy dążyli do zerwania sojuszu polski i litewski, to Polska zgodziła się na to, że w razie kolejnych ataków krzyżackich na Litwę, Polska włączy się do wspólnej walki. Tym samym, gdy doszło do wojny z krzyżakami, to wojska polsko-litewskie wspólnie się z nimi zmierzały, odnosząc zwycięstwa. Najbardziej znanym starciem w tym konflikcie

jest bitwa pod Grunwaldem, która miała miejsce w lipcu 1410 roku. Był to ogromny sukces strategiczny Jagiellów, choć zwycięstwo nie zostało należycie przez niego wykorzystane. Po wojnie w 1422 roku zawarty został niezwykle korzystny dla Polski II pokój toruński, na mocy którego Prusy książęce włączone zostały w granice Polski, a pozostałe ziemie stały się jej lennem. Można więc dostatec, że choć dzięki unii Litwa uzyskała wsparcie w walce z krzyżakami to Polska także na tym skorzystała.

Ważnym, a tym samym kontrowersyjnym elementem unii w Krewie, był zapis dotyczący przyłączenia Litwy do Polski. Niektórzy historycy zapis odkryli jako dostronnie przyłączenie Litwy do państwa polskiego, inni jednak interpretowali to jako połączenie państw unią personalną, czyli poprzez osobę władcy. Doprowadziło to jednak do konfliktu między Jagiellą a jego bratem Witoldem, który chciał utrzymać się przy władzy na Litwie. Nieporozumienie rozwiązane zostało poprzez zawarcie unii niemiecko-radomekiej w 1401 roku, na mocy której Witold został wielkim księciem litewskim, a Jagiello miał władzę zwierzchnią na Litwie. Niemniej jednak stosunek szlachty litewskiej do unii w Krewie nie był do końca pozytywny. Szlachta obawiała się utraty swoich przywilejów oraz wpływów szlachty polskiej. Przeto postanowiono podpisanie unii w Horodle w 1413 roku, która określała elementy wspólne i oddzielne Polski oraz Litwy. Ważnym krokiem było również dołączenie 41 rodów książęcych do polskich herców. Mimo że początkowo dla szlachty litewskiej unia w Krewie zdawała się mieć niekiedy korzyści, to końcono była atrakcyjna także dla litwinów.

Na unii bardzo skorzystała również szlachta polska. Jako, że Jagiello potrzebował zgody na walkę z krzyżakami, wydał w 1422 roku przywilej ożerniński, który gwarantował szlachcie niepłatność dobi. Rok później, w 1423, w związku z chęcią ponownego ożenku, wydał statut warski, który zezwalał szlachcie na wycofanie oraz zakup majątków

królewskich sędziów. Finalnie przywileje wydał w 1480 i 1483 roku, aby uregulować sprawy swojej sukcesji jeszcze za życia. Przywilej jędrzejko-krakowski gwarantował szlachcie polskiej nietykalność osobistą. Te wszystkie przywileje stanowiły wielką korzyść dla szlachty.

Co ważne, poprzez zawarcie unii w Krewie, doszło do zainicjowania unii personalnej między Litwą a Polską. Została ona utrzymana przez wiele lat, co umożliwiło Polsce rozwój gospodarczy, a tym bardziej Litwie, która dzięki chrześcijańskiej mogła stać się częścią średniowiecznej Europy. Utrzymanie unii przez tak długi okres czasu umożliwiło finalnie w 1569 do zawarcia unii lubelskiej, na mocy której państwa połączyły się, tworząc Rzeczpospolitą, Obojga Narodów, tym samym tworząc wielką potęgę.

Podsumowując, choć w początkowych latach od zawarcia unii w Krewie mogłoby się wydawać, że ~~da~~ miała ona większe korzyści dla Litwy, to w ogólnym rozrachunku zarówno Litwa, jak i Polska, bardzo na tym układowie zyskały, a finalnie wspólnie zbudowały potęgę.

Temat drugi należał do najrzadziej wybieranych przez zdających. Wymagał syntetycznego ujęcia bardzo szerokiego i skomplikowanego zagadnienia, jakim jest rewolucja przemysłowa i jej społeczne następstwa. Przykład 66. prezentuje jedną z bardziej udanych realizacji. W tym przypadku zdający wykorzystał wiedzę historyczną w pełni funkcjonalnie w odniesieniu do aspektu społecznego oraz aspektu gospodarczego, choć poziom argumentacji w tym ostatnim nie był na poziomie argumentacji bogatej. W aspekcie kulturowym wiedza historyczna została wykorzystana jedynie częściowo funkcjonalnie. W pracy nie wystąpiły błędy merytoryczne a w zakresie spójności nie było zaburzeń – praca jest uporządkowana logicznie.

Przykład 66.

WYPRACOWANIE
na temat nr 2

Revolucja przemysłowa rozpoczęła się w Europie pod koniec XVIII stulecia. Wydarzeniem przełomowym było wynalezienie maszyny parowej, przemysł w Europie i świata nieporównywalnie stale w historii rozwoju technologii i społeczeństwa. Można ją porównać do rewolucji neolitycznej, ale dla ludzi Homo sapiens' zaczął prowadzić osiadłą tryb życia. Można zaś zdołać takie porównanie byłoby nie do końca zwrócić uwagę na czas trwania obu tych wydarzeń, rewolucja neolityczna trwała setki o ile tysiące lat, a rewolucja przemysłowa około stu. W mojej pracy opiszę, jak bardzo wyjątkowe było to wydarzenie w historii świata, oraz postaram się rozstrzygnąć, czy owe rewolucje przyniosły społeczeństwom większą czy mniejszą korzyść.

Najważniejszym Elementem Rewolucji Przemysłowej były wynalazki, z ~~na~~ masowy rozwój przemysłu. Stopniście przez cały wiek XIX powstawały nowe technologie dotyczące przemysłu. Pozwoliło to w trakcie trwania XIX stulecia zacząć otwierać fabryki, które działały o niebo wydajniej niż konwencjonalne manufaktury bez maszyn. Widna moc przerobowa fabryk zaczęła się zewarstanić i pociągła a co w tym idzie - ze wzrostem zapotrzebowania na siłę roboczą - ludzie wrosk byli wciąż niedostępnymi i potrzebni w przemyśle. Odpowiedzią na zapotrzebowanie na siłę roboczą był rozwój miast, które wreszcie skupiały się na stacjach i najbliższej okolicy. Rewolucja Przemysłowa ogarnęła miasto i dotarła im okolicę i dalej. Zaczęły powstawać nowe osiedla skupione wokół fabryk. To z kolei poskutkowało powstaniem sieci komunikacji miejskiej (np. w Toruniu w 1891, w Bydgoszczy w 1888), dominowały wówczas tramwaje - najpierw konne, potem elektryczne. Komunikacja jako ogół także się bardzo w XIX w. - podnosz rewolucji przemysłowej rozwijała. Powstanie pasoworu stało potęgą XIX wieku. Ołto pociągów rozwinęło koleje/kolejizmany była wówczas ołrogielazna ¹ lub „kolej żelazna” (o stowarżo nawigronie oł stowarżu szyn). Kolej załowo toworow toworowe jolk i pasażerska zysła ołrogielazną popularność ze względu na wielką wydajność i stowarżo miły cenę. Kolej pasażerska otworzyła ludzi na świat i pozwoliła podróżować, nie zajmując jednocześnie ołrogielaznych tygodniowy miesięcy. Nawet w Powieści Fiodora Dostojewskiego pt. „Idiota” tytułowy bohater przybywa oł Petersburga pociągami.

Zmiany w gospodarce odrzucały stwardniałe
 na społeczeństwa, które wraz ze słupianiem się w ~~st.~~ miastach
 zaczęły nabierać samoświadomości – w tym świadomości
 politycznej. Niechlubną tradycją Właznieli fabryk stało się
 złe traktowanie swoich pracowników. Ichasy zasobników nie
 mieli do tego władzy. Jednocześnie z tym zbiegi się wzrost
 poziomu Alfabetyzacji społeczeństwa. Porównywalne państwa
 prowadziły Akcje Alfabetyzacji napisaniowej, większość
 ludzi (głównie rezerwy). Potężnienie Alfabetyzacji i nieodwołanie
 przyniosło powstanie pism, które wpłynęły na potrzeby
 mas ludzkich. Później jest Karl Marks i jego „Kapitał”,
 którym robotnicy się zainteresowali i którym chcieli wraz z
 rewolucyjnym duchem. Doprowadziło to do buntów robotników,
 przeciwko fabrykom oraz szeregów – prężna władza, w której oni
 także chcieli mieć swój udział. Wiek XIX oraz rewolucja
 przemysłowa dały nam pojęcie okrucieństwa i systemów
 politycznych, które znany dziś. Przyczyniła się temu Włama Lódów,
 w której robotnicy i chcieli okazywać się lepszemu traktowaniu
 i zrewolucjonizacji ich przez władzę. Działalność strajków
 i rewolucja przemysłowa ~~przez~~ wraz z rozwojem gospodarki
 społecznego przyniosła powstanie idei tak jak nacjonalizm,
 i ogólne państwo ~~władzy~~ „narod”. Właściwie, gdy ludzie byli
 ograniczeni do swojego wyznania, i wiary – nie odróżniali
 ludzi w stosunku do narodowości, każdy był tutaj czy albo nie tutaj
 jeśli tej samej religii to swój, jeśli nie to nie, wraz ze wzrostem
 świadomości ludzi – ~~raz~~ zaczęto obserwować różnice między
 narodami, co doprowadziło później do wielu przylotów i konsekwencji.

Skupienie wielu ludzi na niewielkim obszarze skutkowało wzrostem występowania chorób zakaźnych. W okresie rewolucji przemysłowej często umierło sobie raduś. Medycyna rozwijała się znacząco i dawała podstawy pool przyjmować wynalazki i odkrycia w tym zakresie. Findnie doprowadziła ona do stopniowego przedłużenia się średniej długości życia.

Kultura z okresu rewolucji przemysłowej jest pryncypialnie dwojaka: głębokimi nurtami - Romantyzm i Przystawianiem, który w zależności od kraju przybrał różne formy. W Polsce romantyzm nie miał szczególne wiele wspólnego z rewolucją przemysłową, a z polityką, która po se nie jest tematem mojej pracy. Przystawianiem z kolei miało iść najbar służyć wiele wspólnego z rewolucją przemysłową. Dobra także jest także "Ziemia Obliczona" "cyfry" są uosobieniami zmian, które się odbywały w wyniku rewolucji przemysłowej.

Podsumowując, nie jest ~~to~~ łatwo ocenić ~~wszystkie~~ zmiany, które wtedy rozróż, zarówno z podmiotów rewolucji był jednak osobno historię, nie mamy jednak mimo wielu za i przeciwności. Przewidywane jest stwierdzenie, że rewolucja przemysłowa przyniosła więcej pożytku niż szkód, mimo występowania zarówno pożytków i szkód. Niszczeniem byłoby stwierdzenie, że rozwój medycyny czy kłótki to coś negatywnego. Błędne ideologie błądzące błądzący tamtych epoki - takie jak komunizm i nacjonalizm są z nami do dziś, lecz to akurat zjawiska, które można wykluczyć, aby nie stanowiły zagrożenia dla świata.

Przykład 67. to przykład pracy będącej nieudaną realizacją tego tematu. Zdający nie wykorzystał wiedzy historycznej w pełni funkcjonalnie do żadnego elementu tematu. Zaprezentował powierzchowną argumentację w odniesieniu do aspektu społecznego, nie zrealizował jednak dwóch pozostałych aspektów: gospodarczego i kulturowego. Praca nie jest bezbłędna merytorycznie a w zakresie spójności występują istotne zaburzenia.

Przykład 67.

na temat nr2.....

Reformę przemysłową wazywamy okres,
gdzie w wielu sferach życie cy. państwa
zostępiły masywnie. Uczeń może wnie
zdanie na ten temat, gdyż. Jedni zwracają
więcej pozytywny e. Inni więcej negatywny.
Mimo wszystko one uważają dla społeczeństwa
europejskiej było bardziej szkodliwa.

W tym samym momencie ludzie byli masowo
zabici ze swoich prac. W ówczesnym zespole
wcale nie zarabiali dosadnych sum, gdzie większość
miałe problemy z utrzymaniem rodziny. "Zostawienie"
masy na miejsce powołanego człowieka
wydawało się nie do zaakceptowania. ~~Wtedy~~ Wtedy
wiele osób, gdzie pracowały, zaczęło się
w zakładach pracy, jako forma protestu.
Wszyscy byli obwiniani ~~o~~ zaistniałą sytuację,
over zapewniano im niepełną o ilość
przebiegających dni. Został wybrany spokój
był niepełny, przez co zapewniano im
wskazywanie z powodu masowych zabójstw
ludzie przeżyli jedynie trochę spokoju.

Zostępienie ludzi przez maszynę nie było jednak, tak opłacać się mogło się wydawać. Mimo że po uwolnieniu takiej ilości osób fundusze wzrostu, koszt kupna nowej technologii był, pozwalający. Do tego trzeba było zapewnić gotówkę, a być może maszynę. Było to bardzo ciężkie dla gospodarki danego kraju. Do tego nieprzekazywanie dla niej był więc niesamowicie wysoki odsetek bezrobocia. Zauważając, że z pracy maszyn nie pozwalały na powrót do codziennego życia, gdyż były one masowo produkowane w gorszej jakości. Do tego nieprzekazywanie dla gospodarki był wysoki odsetek bezrobocia, skoro nie mieli jak utrzymać rodziny ani jak wychować dzieci, co miało również wielkie odbicie się na podkulturowości. ~~W~~ ~~to~~ Minimalne parcie na ich pracę, nie miało by ~~z~~ większego rezultatu.

Kultura przez rozwój przemysłu pryncypalnie bardzo smutną formę. Tworono obiekty w ramach pomysłowości dla tych, którzy stawali opór przeciwko maszynom. W końcu pomyśleć, że są to dobre i zdrowe, aby móc ~~wyżyć~~ w przyszłości zgodnie funkcjonować. W okresie gdzie technologie miały nowego tego, pomyśleć, że być wykorzystywane w inny sposób niż któryś, ale w przyszłości nie społeczeństwo.

Podsumując, reformy przemysłowe przyniosły więcej negatywnych niż pozytywnych. Choć udoskonalenie gospodarki przyniosło odmienne efekty, klęska konsekwencje państwa nieuniknione. Wskazując na reformy, nie powinno odmawiać wniosków z innych.

Najczęściej wybieranym tematem przez tegorocznych maturzystów był temat trzeci. Zdający mieli wieloaspektowo ustosunkować się do tezy o nieuniknionej klęsce Polski we wrześniu 1939 roku. Poniższe przykłady pokazują realizacje na poziomie bogatej (przykład 68.) oraz zadowalającej (przykład 69.) argumentacji w odniesieniu do wszystkich elementów tematu, przy zachowaniu poprawności merytorycznej i kompozycyjnej.

Przykład 68.

WYPRAWOWANIE
na temat nr3.....

Prawdą jest, że klęska roku 1939 była nieunikniona. Sytuacja w polityce zagranicznej Polski była zła, zemia była zafarowana z potencjał gospodarczy zbyt mały. Sytuacja międzynarodowa pod koniec lat 30. była niekorzystna. Wśród sąsiadów dominowali wrogowie, dlatego niemożliwe było prowadzenie rozsądnej polityki zagranicznej. Od zachodu Polska graniczyła z ~~Niemcami~~ ^{Nazistowskimi} Niemcami, którzy dążyli do zdobycia przezstrzeni życiowej na wschodzie i odzyskania utraconych ^{części terytorium} ~~terytoryj~~ ^{na terenach} ~~na~~ ^{na} wojny światowej ziem, dlatego byli ~~niebezpieczni~~ ^{czynnikiem zagrożenia} dla ~~Polski~~ ^{Polski}. Ponadto ~~ona~~ ^{ona} Polska nie mogła sobie pozwolić na sojusz z Niemcami, z względu na ich stosunek do polskich obywateli. ~~Wobec~~ ^{Wobec} ~~złoty~~ ^{złoty} z obywatelstwem Polskim Niemcy jeszcze przed wojną stosowali prześladowania, między innymi wydłajając ich do Polski, natomiast reszta obywateli musiałaby pracować ~~dla~~ ^{na} ~~wyrobek~~ ^{wyrobek} na rzecz niemieckiego wyrobku zbrojeniowego, co było niedopuszczalne. Na wschodzie Związek Sowiecki prowadził złą antypolską propagandę wśród

Białorusinów, Ukraińców i Żydów i nie był zainteresowany
 utrzymywaniem poważnych stosunków dyplomatycznych z Rzeczpospolitą,
 o czym świadczy złamanie traktatu o nieagresji w 1939 roku
 i wspieranie terroryzmu w dwudziestolecie międzywojennym
 na jej ~~terytoryum~~ terytorium. Litwa też nie ~~była~~^{nie mogła} zawrzeć sojuszu
 z Polską, gdyż jej konstytucyjną stolicą było Leżące
 na ~~terytoryum~~ terytorium Polski Wilno i przez większość
 międzywojnia państwa nie utrzymywały wzajemnych stosunków.
 Z Czechosłowacją Polska prowadziła natomiast spór o Śląsk
 Cieszyński, którego zakończeniem nie była zainteresowana żadna
 ze stron. Dodatkowo szefem resortu spraw zagranicznych
 był ~~pan~~ Józef Beck, który nie rozumiał, że Polska armia
 jest w słabej kondycji. Groził on Litwie Kowieńskiej nierealistyczną
 inwazją po incydencie na granicy oraz ~~zgodził się~~^{zgodził} się na
 współudział Polski w rozbiórce Czechosłowacji, czyli jednego
 państwa ~~w Europie~~^{w Europie} (środkowej), które było przygotowane
 za sprawą fortyfikacji w Sudetach na konfrontację z Niemcami.
 Ten nieroztropny człowiek zamiast szukać pojednania z rządem
 w Pradze, twdził się, że Polska może być lokalnym mocarstwem,
 które jakoś się obroni. Państwo, które wśród sąsiadów ma
 tyle ~~wrogich~~^{wrogich} organizmów wrogich mających pretensje terytorialne
 wobec tego państwa jest w krytycznym położeniu,
 kiedy te potężne siły dla pozbycia się go. W obliczu
 paktu Ribbentrop-Mołotow, III Rzesza i ZSRS podjęły
 decyzję o rozprawieniu się z Polską. Jeżeli struktury
 dyplomatyczne państwa ~~są~~^{są} gruntownie oderwane od rzeczywistości
 i ~~nie~~^{rywalizuje się} ~~nie~~^{przeciwko} niemu sprzymierza
 Polska jest gwarantowana, gdyż każdy próbnie usunąć taki kraj.

Armia w 1939 nie była ^{dostosowana} ~~gotowa~~ ~~na~~ do nowej wojny, ponieważ brakowało jej sprzętu i była strategicznie zacończona. Choć rząd wydawał jedną trzecią budżetu na armię, Polska ~~nie miała~~ miała mniej ciężkiego sprzętu od obu sąsiadów. Po kilku miesiącach wyczerpałaby się amunicja, natomiast w powietrzu Luftwaffe dominowało nad krajowymi siłami zbrojnymi, gdyż ~~Polska~~ ^{Polska} nie była w stanie produkować własnych samolotów najnowszych generacji, które oprócz państw mocarstwowych takich jak Niemcy, w Europie Wschodniej zdolni opracować jedynie Rumuni. Ponadto ~~to~~ niepodzielnie rządząca armią sanacyjna elita, uniemożliwiała rozwój nowoczesnej myśli zbrojnej, samym tym, że bardziej kierowały się względami towarzyskimi niż kompetencjami, jeżeli chodzi o podjęcie najwyższych stanowisk. Władysław Sikorski, który po przewrocie majowym został odsunięty od podejmowania decyzji ze względu na ^{afiliację} ~~niechęć~~ z rządem ^{centroprawicy} ~~prawy~~ i ^{przeszłości} ~~przeszłości~~ w austriackiej ~~armii~~ siłach zbrojnych, przewidział, że ~~wojna~~ nadchodząca wojna nie będzie rozgrywała się w okopach podobnie jak poprzednia Wielka Wojna, lecz będzie odbywać się na rozległych przestrzeniach. Pomimo tego, że był wizjonerem, do czasu kiedy Francuzi nie wymienili sanacyjnych elit ~~na~~ w emigracyjnym rządzie, miał niewielki wpływ na kierowanie i zarządzanie taktyczną częścią armii. Będąc technologicznie zacończonym i kierując się czym innym niż dobro wojska, Polska nie miała szans się obronić, ponieważ miała zbyt mało sprzętów, opierała się na konnicy

i jeszcze trzymać zdolnych dowódców takich jak Sikorski
z dala od odpowiedzialnych decyzji. Słabszy kraj, który znałby
~~potra~~ kompetentnych generałów jest na straconej pozycji,
gdyż traci swój jedyny atut jaki ma wobec
liczebnej dominacji wroga, jakim są ~~znowu~~ sprytni
i pomysłowi dowódcy.

Polska miała mniejszy potencjał gospodarczy od Niemiec i Rządzieckiej Rosji, dlatego była do pokonania w warunkach wojny totalnej.

W Rzeczpospolitą była krajem mniej ludnym
od obu sąsiadów. Niemcy ^{były krajem} ~~miejscem~~ ^{którego}
wcześniej dotarła rewolucja przemysłowa.

Niemająca potwierdzonych tak jak ~~inn~~ zachodni sąsiedzi Niemiec ^{WŁOCHÓW} młoda Republika granic, nie była ona w przygodnym dla zagranicznego kapitału partnerem, gdyż była traktowana jako państwo epizodyczne. Dopiero w czasach rządów sanacji rozpoczęła się budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego, który miał zindustrializować polski kraj obraz.

W warunkach gdy III Rzesza jako ~~siła~~ ^{siła} na
radzenie sobie z ~~przewidywanym~~ ^{kryzysem} ekonomicznym lat
trzydziestych obraca sobie przedstawienie gospodarki
na tryby wojenne, państwo, w którym ponad
potem obywatele to ~~przewidywane~~ ^{przeważnie} niepiśmienni rolnicy
nie miało możliwości wygrać, gdyż będzie w stanie
wyprodukować mniej pojazdów wojennych, broni
oraz amunicji. Polska armia ~~zamiast~~ ^{przeciwko} (zatem
używała konnicy, która traciła swoje atuty

na suchych równinach Wielkopolski, przez którą miał się odbyć niemiecki atak. Jeżeli do tego dojdzie zagrożenie ze strony Związku Radzieckiego, który przygotowywał do nowej wojny. Rozpoczął już pod koniec lat dwudziestych, ~~zakończył~~ to Polska pozostaje na przegranej pozycji, gdyż ma prądkrotnie mniejszą populację i gospodarkę od obu rywali.

Z powyższej argumentacji klarownie wynika, że klęska roku 1939 była nieunikniona. Pod względem politycznym sytuacja była ciężka, gdyż nie było wokół nas partnerów do wspólnej obrony. Armia była starsza technologicznie, ^{ponieważ} nie miała najnowszych samolotów. Gospodarka Polski była natomiast słaba, dlatego że brakowało inwestycji. Taki kraj nie jest w stanie się obronić.

Przykład 69.

WYPRACOWANIE
na temat nr 3.....

W 1939 roku wybuchła II wojna światowa, a mianowicie ^{1 września} do Polski wkroczyła armia niemiecka pod dowództwem Adolfa Hitlera. Klęska Polski była nieunikniona. Mimo całego dwudziestolecia między I i II wojną światową, Polska nie była w stanie przygotować się do drugiej, tak niszczącej wojny. Kraj był osłabiony pod każdym względem, nie zdążył

się zregenerować? Definitywnie ostateczną przyczynę tak szybkiej klęski był podpisany przez Niemcy i Związek Radziecki pakt Ribbentrop - Molotov, na mocy którego oba państwa miały wkroczyć na ziemię polską i ją w całości zająć dzieląc się nią. Dzięki temu 17 września czyli lekko ponad 2 tygodnie później,

Polska została obleżona przez armię niemiecką.

W I wojnie światowej zginęła masa żołnierzy i dowódców polskich, co zdecydowanie osłabiło armię polską. Nie można było przewidzieć naglej napaści z obu stron, co spowodowało, że armia żołnierzy polskich było znacznie mniej niż niemieckich i radzieckich. Mielili oni bezwzględnie przewagę liczebną w tym konflikcie zbrojnym. Mimo działania grup partyzanckich, Polska nie miała szans z agresorami. Brakowało ludzi, w szczególności gdy zaczęli być nymowani na przymusową robotę, wcielani do wojsk nieprzyjaciela lub zmyślnie rozstrzelani na ulicach.

W obawie o własne życie emigrowała znaczna część inteligencji i polityków państwa.

Na ten sposób powstał polski rząd na uchodźstwie. Działaty w ten sposób dwie rządy jednego kraju, co utrudniało prawidłowe funkcjonowanie obu z nich. Zaborcom skutecznie udało się zniszczyć politykę kraju. Polska nie była również nienigda przemysłowa, w szczególności w przemyśle militarnym. Jedną tonni nie przypadała na jednego żołnierza, tylko kilku a z

nie otrzymaliśmy również pomocy od żadnego kraju mimo zapewnienia ze strony USA czy Francji.

czasem nawet kilkunastu. Knaj nie posiadał wystarczająco czołgów, samochodów opancerzonych czy samolotów, przez co dużo łatwiej było go zniszczyć. Społeczeństwo nie było gotowe na kolejną wojnę. Ci, którzy mieli możliwość emigrowali do bezpiecznych krajów, na przykład Francji czy Stanów Zjednoczonych. Ludzie zaczęli modlić się mocniej niż kiedykolwiek wcześniej w Boga i gorliwie w niego wierzyć, kościoły były zapelnione. Również gospodarka nie była ~~brona pod uwagę wymienione przez~~ ~~nie dotyczy takie jak militarny~~ ~~był w najlepszym~~ w najlepszym stanie. Jak nęprandy upadła cenzura karząca z dnia na dzień kończyła się zżyłość, a produkcja nowej nie była możliwa. Ludziom brakowało nie tylko jedzenia, ale też podstawowych środków higienicznych, ubrania czy nawet wody i prądu. Gospodarka runęła niemal od razu przez bombardowania, które znowiły większość terenów z ziemią.

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione aspekty, bez problemu można stwierdzić, że Polska nie miała realnych szans na wygranie z agresorami. Bez zewnętrznej pomocy została skazana na klęskę.

Wnioski i rekomendacje

1. Nadal jednym z największych problemów zdających jest tworzenie argumentacji. Coraz częściej staje się ona bardzo skrótowa, ogólnikowa, w której brakuje odwołania się do załączonych materiałów lub faktografii.
2. Wyraźnie widać narastającą tendencję obserwowaną w zadaniach, w których należy porównać dwa źródła. Zdający analizują tekst, mapę czy plan i formułują wypowiedź na podstawie wybranych elementów bez odniesienia ich do kontekstu historycznego, czyli bez podania faktografii – nazwy wydarzenia, okoliczności czy daty. Odpowiedź zdającego jest poza kontekstem historycznym.
3. Ujawnia się narastający brak znajomości terminologii historycznej lub stosowanie pojęć i określeń używanych w publicystyce czy mediach.
4. Zdający mają coraz większe problemy w określeniu wymowy źródeł ikonograficznych. Nie potrafią określić ich wymowy. Często ograniczają się do opisu treści czy do bardzo prostej interpretacji elementów graficznych.
5. Pomimo wieloletniej już praktyki w stosowaniu wypowiedzi argumentacyjnej zdający mają problem w stworzeniu bogatej argumentacji. Ograniczają się do wybranych faktów i podania podstawowych wniosków. często posługują się ogólnikami bez wsparcia faktograficznego. Ujawnia się problem właściwej selekcji informacji.